



मुक्तस्वाध्यायपीठम्  
(Institute of Distance Education)



राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् ( मानितविश्वविद्यालयः )

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,  
नवदेहली -११००५८

आचार्यः - प्रथमवर्षम् - प्रथमपत्रम् ( साहित्यम् )  
प्रदत्तकार्यम् ( Assignment )

2017-18

पत्रम् - ..... विषयः - .....  
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....  
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....  
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....  
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....  
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....  
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....  
दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितं, मूल्याङ्कनं च कृतम्। मूल्याङ्कनस्य आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु इति शुभकामनाः॥



मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

## आचार्यः - प्रथमवर्षम् - प्रथमपत्रम् ( साहित्यम् )

विषयः - काव्यप्रकाशः ( 100 अङ्काः )

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् ( 100 ) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि ( 3 ) खण्डानि सन्ति । अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

### खण्डः - क

अङ्काः - 20 X 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः ( 20 ) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. वाग्देवतावतारः कः?
2. सुखदुःखमोहस्वभावा कस्य सृष्टिः?
3. “नवरसरुचिरा निर्मितमादधती” इत्यत्र आदधतीपदं कस्य विशेषणम्?
4. व्यवहारविदे इत्यस्य अभिप्रायः कः?
5. कारयित्री भावयित्री चेति कस्याः भेदः?
6. क्वापि अनलङ्कारौ शब्दार्थौ अपि काव्यमिति कस्य मतम्?
7. ‘स्वच्छन्दोच्छल.....मन्दताम्’ इति कीदृशस्य काव्यस्योदाहरणम्?
8. काव्ये त्रिप्रकारकाः शब्दाः के?
9. ‘चतुष्टयी शब्दानां प्रवृत्तिः’ इति कस्य उक्तिः?
10. मीमांसकस्य मते स्वाभाविकी शक्तिः का?
11. ‘स्वसिद्धये पराक्षपेः’ इति कस्य लक्षणम्?
12. सव्यङ्ग्यायां लक्षणायां व्यङ्ग्यार्थः द्विविधः? कौ च तौ?
13. अञ्जन इत्यस्य कोऽर्थः?
14. अभिधामूलध्वनेः भेदद्वयं लिखत।
15. भरतमुनिना कृता रसस्य परिभाषा का?
16. रससूत्रस्य व्याख्यकारेषु भल्ललोल्लटस्य कः वादः?
17. शङ्कुक्रमतेन रत्यादिर्भावः कुत्र तिष्ठति?
18. मम्मटदिशा नाट्ये कति रसाः?
19. आकुञ्च्य पाणिमशुचिम् ..... इति श्लोकः कस्य रसस्योदाहरणम्?
20. करुणारसस्य स्थायिभावः कः?

21. 'राकासुधाकरमुखी ..... इवाभ्युपायः' इति श्लोकः कस्योदाहरणम्?
22. सलक्ष्यक्रमव्यङ्ग्यध्वनेः प्रमुखभेदाः के?
23. वाच्यसिद्धयङ्ग्यस्य भेदौ कौ?
24. किं नाम सम्बद्धसम्बद्धता?
25. मम्मटमतेन रसवदाद्याः कति अलङ्काराः भवन्ति?

**खण्डः - 'ख'**

अङ्काः - 05 X 08 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च ( 05 ) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः ( 100 ) समपेक्ष्यते ।

**Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.**

1. सोदाहरणम् उपादानलक्षणां प्रतिपादयत।
2. 'कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे' इति व्याख्यात।
3. अन्विताभिधानवादिनां विचारान् प्रतिपादयत।
4. अलङ्कार्यशब्दस्य अलङ्कारशब्दस्य च अर्थं निर्दिश्य भेदं स्पष्टयत।
5. श्रीशङ्कुकस्य रससिद्धान्तं निरूपयत।
6. 'तात्पर्यार्थोपि केषुचित्' इति विशदयत।
7. सोदाहरणं भावशबलतां प्रदर्शयत।
8. कविभारती नवरसरूचिरा इति प्रमाणयत।

**खण्डः - 'ग'**

अङ्काः - 02 X 10 = 20

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् द्वौ ( 02 ) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः ( 300 ) समपेक्ष्यते।

**Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.**

1. मम्मटाचार्यस्य मतानुसारेण काव्यकारणं निरूप्य 'हेतुः न तु हेतवः' इति प्रतिपादयत।
2. व्यञ्जनास्वरूपं निरूपयत।
3. मम्मटदिशा ध्वनिभेदान् प्रदर्शयत।
4. रतिर्हासश्च शोकश्च क्रोधोत्साहौ भयं तथा।  
जुगुप्सा विश्मयश्चेति स्थायिभावाः प्रकीर्तिताः॥  
इति व्याख्यायत।

